

DOMSTOLENS DOM
av den 10 december 1969*

Förenade målen 6/69 och 11/69

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av juridiske rådgivaren Joseph Griesmar i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg, hos Émile Reuter, juridisk rådgivare vid kommissionen, 4, boulevard Royal,

sökande i mål 6/69,
svarande i mål 11/69,

mot

Frankrike, företrätt av Hans Excellens extraordinarie befullmäktigade ambassadören Renaud Sivan, med delgivningsadress i Luxemburg, hos Frankrikes ambassad,

svarande i mål 6/69,
sökande i mål 11/69.

- 1) Talan i mål 6/69 avser fastställelse av att Frankrike har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen genom att efter den 1 november 1968, såvitt angår preferensrätten för rediskontering av exportfordringar ha bibehållit en räntesats som är mer än 1,5 räntepunkter fördelaktigare än den allmänt gällande räntesatsen, vilket utgör en överträdelse mot artikel 2.1 b i kommissionens beslut 68/301/EEG av den 23 juli 1968.
- 2) Talan i mål 11/69 avser
 - a) ogiltigförklaring av kommissionens beslut av den 18 december 1968 enligt artikel 88 i EKSG-fördraget, vilket beslut avser Frankrikes bibehållande, i strid med artikel 1.1 b i kommissionens beslut 914/68/EKSG av den 6 juli 1968, efter den 1 november 1968, av en preferensränta för rediskontering av krediter vid export,

* Rättegångsspråk: franska.

- b) fastställelse av att Frankrikes regering, utan att överträda sina förpliktelser enligt EKSG-fördraget får bibehålla en preferensranta för rediskontering av växlar som utställs för förvandling till pengar av fordringar som uppkommer utomlands.

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden R. Lecourt, avdelningsordförandena R. Monaco och P. Pescatore samt domarna A. M. Donner, A. Trabucchi, W. Strauß och J. Mertens De Wilmars (referent),

generaladvokat: K. Roemer,
justitiesekreterare: A. Van Houtte,

meddelar följande

dom

DOMSKÄL

- 1 Genom en skrivelse av den 12 juni 1968 ansökte Frankrikes regering om kommissionens samtycke i syfte särskilt att "bibehålla och även temporärt höja den fördel som beviljas de franska exportörerna genom den preferensranta för rediskontering som tillämpas av Banque de France på sådana kort- och mellanfristiga krediter som lämnas vid export till länder inom gemenskapen".
- 2 Den 24 och 26 juni 1968 meddelade Frankrikes regering att den ämnade sätta dessa åtgärder i kraft den 1 juli 1968 som skyddsåtgärder enligt artiklarna 108 och 109 i EEG-fördraget.
- 3 Den 6 och 23 juli 1968 fattade kommissionen två beslut på grundval av artikel 67 i EKSG-fördraget respektive artikel 108.3 i EEG-fördraget, varigenom Frankrikes regering bemyndigades att bibehålla en preferensranta för rediskontering vid export å ena sidan av järn- och stålprodukter och å andra sidan av varor som omfattas av EEG-fördraget.
- 4 I dessa beslut angavs att skillnaden mellan den preferensranta som besluten ger bemyndigande till att temporärt bibehålla och den allmänt gällande rantan

fr.o.m. den 1 november 1968 inte får överstiga 1,5 räntepunkter och att skillnaden skall vara upphävd senast den 31 januari 1969.

- 5 Det är ostridigt att en skillnad som översteg 1,5 räntepunkter bibehölls efter den 1 november 1968.
- 6 Kommissionen, som ansåg att Frankrikes regering därmed underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt fördraget, fattade den 18 december 1968 enligt artikel 88 i EKSG-fördraget ett beslut varigenom den nämnda regeringen uppmanades att följa beslutet av den 6 juli 1968, samt angav i fråga om underlåtenheten att följa beslutet av den 23 juli 1968 ett motiverat yttrande enligt artikel 169 i EEG-fördraget.
- 7 Kommissionen har därefter på grundval av artikel 169 väckt talan vid domstolen i mål 6/69.
- 8 Frankrikes regering har å sin sida genom sin talan i mål 11/69 på grundval artikel 88 i EKSG-fördraget yrkat att domstolen skall ogiltigförklara beslutet av den 18 december 1968 och fastställa att regeringen, utan att överträda sina förpliktelser enligt sistnämnda fördrag, kunde bibehålla en preferensränta för rediskontering vid export till de övriga medlemsstaterna.
- 9 De frågor som skall avgöras är i hög grad desamma i båda målen. Dessa bör därför förenas för gemensamt avgörande.

A. Mål 6/69 (EEG)

- 10 Frankrikes regering, som gentemot det av kommissionen enligt EEG-fördraget genomförda förfarandet åberopat "fördragsbestämmelsernas otillräcklighet på det monetära området" har anfört att hanteringen av diskontoräntan direkt hör till den monetära politiken, vilken faller inom medlemsstaternas exklusiva behörighet; det förfarande som ledde till beslutet av den 23 juli 1968 inledde därför kommissionen utan rättslig grund genom att tillskansa sig en befogenhet som fördraget förvägrar den.
- 11 Beslutet av den 23 juli 1968 har inte blivit föremål för någon talan om ogiltigförklaring inom den i artikel 173 tredje stycket i fördraget utsatta fristen. Beslutet kan därför inte överklagas.
- 12 Frankrikes regering har inte förnekat att den låtit den nämnda fristen löpa ut.

Regeringen har emellertid, samtidigt som den å ena sidan har åberopat gemenskapens *ordre public* och å andra sidan hävdad att "ett alltför ensidigt fasthållande vid formaliteterna strider lika mycket mot den sanna gemenskapsandan som ett åsidosättande av dessa formaliteter", gjort gällande att beslutet fattats inom ett område som hör till medlemsstaternas exklusiva behörighet.

- 13 Om detta påstående är välgrundat saknar det nämnda beslutet varje rättslig grund inom gemenskapsrättsordningen och under ett förfarande där kommissionen i gemenskapens intresse beivrar en medlemsstats fördragsbrott är det ett grundläggande rättsordningskrav att domstolen prövar om så är fallet.
- 14 Även om medlemsstaterna enligt artikel 104 i fördraget ansvarar för att upprätthålla jämvikt i sin totala betalningsbalans och bevara förtroendet för sin valuta, är de dock enligt artiklarna 105 och 107 skyldiga att för detta ändamål samordna sin ekonomiska politik och behandla sin växelkurspolitik som en fråga av gemensamt intresse.
- 15 Artiklarna 108.3 och 109.3 ger gemenskapsinstitutionerna bemyndigande- och ingripandebefogenheter som skulle vara överflödiga, om medlemsstaterna tilläts att, under åberopande av att deras åtgärd uteslutande hör till den monetära politiken, ensidigt och utan dessa institutioners kontroll avvika från de skyldigheter som följer för dem av fördragets bestämmelser.
- 16 Den solidaritet som enligt åtagandet i artikel 5 i fördraget ligger till grund för dessa skyldigheter, liksom för hela gemenskapssystemet, blir dessutom ytterligare utbyggd till fördel för staterna genom det i artikel 108 föreskrivna förfarandet med ömsesidigt bistånd om en medlemsstat allvarligt hotas av svårigheter beträffande sin betalningsbalans.
- 17 Vid utövandet av den behörighet som förbehållits staterna är det därför inte tillåtet att ensidigt vidta åtgärder som enligt fördraget är förbjudna.
- 18 Genom artikel 92 har medlemsstaterna kommit överens om att allt stöd som ges av dem av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrída konkurrensen, är oförenligt med den gemensamma marknaden.
- 19 Enligt artikel 92.3 b kommer något annat i fråga endast vid allvarliga störningar i en medlemsstats ekonomi och på de villkor som föreskrivs i artikel 93, dvs. efter beslut av kommissionen och i förekommande fall rådet.

- 20 En preferensranta för rediskontering vid export som en medlemsstat beviljar till förmån för endast exporterade inhemska varor för att bidra till att dessa i de övriga medlemsstaterna kan konkurrera med där framställda varor, utgör ett stöd enligt artikel 92, vars efterlevnad kommissionen skall säkerställa.
- 21 Varken den omständigheten att den omtvistade preferensrantan är tillämplig på alla inhemska varor som exporteras och endast på dessa eller den omständigheten att den franska regeringen genom att införa den kan ha haft för avsikt att närma denna ränta till i de andra medlemsstaterna tillämpade räntesatserna, kan frånta den omtvistade åtgärden karaktären av ett stöd som är förbjudet utom i de fall och enligt de förfaranden som föreskrivs i fördraget.
- 22 Av detta följer att ett föregående bemyndigande av kommissionen var nödvändigt för att införa och bibehålla en preferensranta för rediskontering vid export och att kommissionen genom att förse detta bemyndigande med lämpliga villkor inte gjort intrång i den behörighet som förbehållits medlemsstaterna.
- 23 Nödvändigheten av detta bemyndigande kan så mycket mindre bestridas som den franska regeringen med sin skrivelse av den 12 juni 1968 själv vände sig till kommissionen för att hos denna ansöka om att preferensrantan för rediskontering vid export till gemenskapens övriga stater får "bibehållas eller t.o.m. höjas".
- 24 Eftersom det omtvistade beslutet inte kan överklagas, saknas anledning att uppehålla sig vid de övriga grunder för sin talan som Frankrikes regering har gjort gällande utanför de i fördraget fastställda förfarandena och fristerna, vars iakttagande krävs i såväl staternas eget intresse som i gemenskapens.
- 25 Frankrikes regering har vidare gjort gällande att bibehållandet efter den 1 november 1968 av skillnaden mellan preferensrantan för rediskontering och den allmänt gällande rantan utgjorde en ny skyddsåtgärd enligt artikel 109 i fördraget som motiverades av den nya valutakris som inträffade under hösten 1968.
- 26 Enligt regeringen fick kommissionen inte avbryta verkningarna av denna åtgärd genom att fortsätta ett förfarande om en stats fördragsbrott som gällde en situation som föregick dessa händelser; kommissionen bröt mot artikel 109 genom att avge det motiverade yttrandet av den 18 december utan att ta hänsyn till dessa nya omständigheter.

- 27 Denna invändning kan tas upp till sakprövning eftersom den grundar sig på omständigheter som inträffade efter beslutet av den 23 juli 1968.
- 28 I nödfall och då ett beslut av rådet enligt artikel 108.2 inte fattas omedelbart, tillåter artikel 109 i förebyggande syfte en ensidig åtgärd av medlemsstaten och överlåter åt denna att bedöma de omständigheter som gör åtgärden nödvändig.
- 29 Då det emellertid rör sig om åtgärder med karaktär av avvikelse vilka kan medföra störningar i den gemensamma marknadens funktion, kan de endast komma i fråga undantagsvis och i förebyggande syfte och de gäller därför endast tillfälligt i avvaktan på en så snabb prövning som möjligt av deras berättigande och en eventuell åtgärd enligt artiklarna 108 och 109.
- 30 I fråga om sådana ensidiga åtgärder från staternas sida som avviker från fördraget, är det ett grundläggande krav för den gemensamma marknadens funktion att gemenskapsinstitutionerna ingriper så snart som möjligt.
- 31 För att detta krav skall kunna uppfyllas är den stat som utnyttjar den undantagsbefogenhet som avses i artikel 109.1 skyldig att omgående – eller senast då sådana åtgärder träder i kraft – underrätta kommissionen och de övriga medlemsstaterna om åtgärden och därvid uttryckligen hänvisa till den nämnda bestämmelsen.
- 32 Dessa föreskrifter, som följer av de ensidiga skyddsåtgärdernas själva karaktär, har inte iakttagits i detta fall.
- 33 Även om innehållet i det muntliga meddelandet av den 5 november 1968 är omstritt mellan parterna och inte har kunnat fastställas, är det dock ett faktum att brevet från den franska regeringen av den 13 december 1968 endast försvarade bibehållandet av den ifrågasatta skillnaden med nödvändigheten att förhindra att de franska företagens förhandsberäkningar kullkastades och med övervägandet att höjningen av den allmänt gällande räntan för rediskontering från 5 till 6%, som skedde den 12 november 1968, lät frågan om fastställelse av räntan för rediskontering vid export framstå i en annan dager.
- 34 Invändningen med stöd av artikel 109 är därför ogrundad.
- 35 Frankrikes regering har vidare gjort gällande att invändningen mot lagenligheten av det motiverade yttrandet av den 18 december 1968 i varje fall kan tas upp till sakprövning och är välgrundad.

- 36 Detta yttrande utgör endast en administrativ fas i ett förfarande som eventuellt leder till att ärendet förs vidare till domstolen, och bedömningen av det välgrundade i detta yttrande sammanfaller med bedömningen av det välgrundade i själva den talan som kommissionen enligt artikel 169 väckt vid domstolen.
- 37 Invändningen om att det motiverade yttrandets rättsstridighet måste därför tillbakavisas.
- 38 Bibehållandet efter den 1 november 1968 av en skillnad på mer än 1,5 räntepunkter mellan preferensräntan för rediskontering vid export till de övriga medlemsstaterna och den allmänt gällande räntan utgör följaktligen en underlåtenhet att uppfylla skyldigheterna enligt beslut 68/301/EEG av den 23 juli 1968.

B. Mål 11/69 (EKSG)

- 39 Till stöd för sin talan om ogiltigförklaring har den franska regeringen i första hand åberopat att den, för att vid export av järn- och stålprodukter kunna bevilja en preferensränta för rediskontering, inte var skyldig att enligt EKSG-fördraget ansöka om det bemyndigande som gavs den av kommissionen den 6 juli 1968, eftersom den fördel som beviljades de nämnda produkterna omfattades av en allmän åtgärd som inte var speciell för EKSG-området och som därför i förhållande till fördraget hörde till den behörighet som var förbehållen staterna.
- 40 Beslutet av den 6 juli 1968 har inte blivit föremål för någon talan om ogiltigförklaring inom de i artikel 33 i fördraget utsatta fristerna. Beslutet kan därför inte överklagas.
- 41 Vid utövandet av den behörighet som förbehållits medlemsstaterna får dessa avvika från de skyldigheterna som åvilar dem enligt bestämmelserna i de europeiska fördragen endast på de villkor som föreskrivs i själva fördraget.
- 42 Artikel 4 anger särskilt att subventioner eller statliga stödåtgärder eller särskilda pålagor som ålagts av staterna "oavsett i vilken form det sker" är oförenliga med den gemensamma marknaden för kol och stål.
- 43 Artikel 67 i EKSG-fördraget, som i punkt 2 andra stycket anger fall där kommissionen kan bemyndiga medlemsstaterna att med avvikelse från artikel

4 vidta stödåtgärder, skiljer inte mellan särskilt stöd till kol- och stålsektorn och stöd som tillämpas inom denna sektor till följd av en allmän åtgärd.

44 En preferensranta för rediskontering vid export utgör därför ett stöd som enligt artikel 67 kräver bemyndigande av kommissionen i den omfattning som det berör kol- och stålsektorn.

45 Det nu aktuella fallet hör hemma under artikel 67.2 andra stycket och inte under tredje stycket i samma punkt, så att kommissionen måste ingripa med ett beslut och inte med en rekommendation.

46 Kommissionen inkräktade därför inte på det område som är förbehållet staterna genom att den hänvände sig till Frankrikes regering med en anmodan att följa fördragets bestämmelser eller genom att den knöt sitt beslut av den 6 juli 1968 till ändamålsenliga villkor.

47 Eftersom detta beslut inte kan överklagas saknas anledning att uppehålla sig vid de övriga invändningar om rättsstridighet som riktats mot beslutet.

48 Sökanden har dock gjort gällande att det, även om de mot beslutet av den 6 juli 1968 gjorda invändningarna om rättsstridighet inte kan tas upp till sakprövning, i varje fall är tillåtet att invända mot lagenligheten hos beslutet av den 18 december 1968, vilket har samma brister som beslutet av den 6 juli 1968.

49 Enligt artikel 88 har det ifrågasatt beslutet endast till syfte att konstatera att en medlemsstat underlåtit att uppfylla en redan existerande förpliktelse och att sätta ut en sista frist för staten att avhjälpa detta förhållande.

50 Genom detta beslut har inte i föreliggande fall staten ålagts andra förpliktelser än de som den redan tidigare var bunden av.

51 Den stat som anklagas för underlåtenhet att uppfylla en förpliktelse har visserligen rätt att under förfarandet enligt artikel 88 invända mot nya genomförandevillkor som genom beslutet ålagts staten. Denna rätt kan dock inte medföra att lagenligheten av den åtgärd som staten underlåtit att följa, åter kan ifrågasättas efter utgången av fristen för talan om ogiltigförklaring.

52 Invändningarna mot beslutet av den 18 december 1968 överensstämmer på alla punkter med dem mot beslutet av den 6 juli 1968, vars uppfyllelse beslutet av den 18 december endast skall säkerställa.

- 53 Dessa invändningar kan därför inte tas upp till sakprövning.
- 54 Den franska regeringen har vidare i andra hand gjort gällande att enligt artikel 67.2 andra stycket i fördraget skall omfattningen, villkoren och varaktigheten för de stödåtgärder som kommissionen ger bemyndigande till fastställas av kommissionen i samförstånd med den berörda staten; även om regeringen gav sitt samtycke till beslutet av den 6 juli 1968, inträffade i oktober 1968 en ny faktisk omständighet i form av en ny valutakris.
- 55 Den franska regeringen har uppgivit att den den 5 november och den 13 december 1968 meddelade att dessa nya omständigheter föranledde den att inte minska skillnaden mellan rediskonteringsräntorna och att den därmed återkallade det samtycke som den tidigare lämnat.
- 56 Oberoende av frågan om hur allvarliga dessa omständigheter är följer det dock inte av deras inträffande att villkoren för det bemyndigande som gavs den 6 juli 1968 blev ogiltiga eller att den berörda staten ensidigt kunde frigöra sig från de förpliktelser som den åtagit sig.
- 57 Inom ramen för enbart EKSG-fördraget kan dessa omständigheter endast motivera en ansökan från den franska regeringen om ändring av beslutet av den 6 juli 1968.
- 58 Eftersom den franska regeringen inte har använt sig av denna möjlighet, hade återkallelsen av samtycket ingen annan verkan än att sätta stopp för befogenheten att vidta stödåtgärder.
- 59 Den franska regeringens ansökan skall därför ogillas.

Rättegångskostnader

- 60 I enlighet med artikel 69.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.
- 61 Frankrikes regering har tappat målen.

I målet har domstolen

beaktat rättegångshandlingarna,

hört referentens rapport,

hört parternas muntliga yttranden,

hört generaladvokatens förslag till avgörande,

beaktat Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 2, 3, 5, 6, 92, 93, 104, 105, 107, 108, 109, 169 och 171 i detta,

beaktat Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen, särskilt artiklarna 4, 33, 67 och 86 i detta,

beaktat protokollet om stadgan för Europeiska ekonomiska gemenskapens domstol,

beaktat protokollet om stadgan för Europeiska kol- och stålgemenskapens domstol, och

beaktat rättegångsreglerna för Europeiska gemenskapernas domstol.

Mot den bakgrunden och på ovan angivna grunder beslutar

DOMSTOLEN

– med avslag på alla övriga mer omfattande eller motstridiga yrkanden – följande:

- 1. Genom att efter den 1 november 1968, i strid med kommissionens beslut av den 23 juli 1968, bibehålla en skillnad på mer än 1,5 räntepunkter mellan rediskonteringsräntan för fordringar vid export till de övriga medlemsstaterna och den allmänna rediskonteringsräntan, har Frankrike underlåtit att uppfylla en skyldighet enligt Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen.**
- 2. Frankrikes talan mot det beslut som kommissionen fattade den 18 december 1968 enligt Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen ogillas.**
- 3. Frankrikes regering skall ersätta rättegångskostnaderna.**

På detta sätt dömt i Luxemburg den 10 december 1969.

	Lecourt	Monaco	Pescatore
Donner	Trabucchi	Strauß	Mertens De Wilmars

Domen avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 10 december 1969.

A. Van Houtte
Justitiesekreterare

R. Lecourt
Ordförande